

Tím nejzajímavějším momentem na Štěpánčině intelektuální cestě je pro mne přesah, schopnost vidět – a také zviditelňovat – tak žádoucí souvislosti. Fascinace divadlem (podnětená možná jejím životním partnerem, doc. PhDr. Bořivojem Boreckým) ji vedla např. k důkladnému studiu Senekových tragédií, ale teprve v jejich odkazu evropskému dramatu pozdějších epoch nalézala zřejmě jejich hlubší smysl. Tímto směrem, k širšímu pohledu na antickou mytologii a literaturu, vedla své studenty na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity (1993-2006/07) a později na Fakultě humanitních studií UK (2006-2008). Výrazem tohoto pohledu na význam a úlohu latiny jakožto univerzálně využitelného prostředku ke kultivaci ducha je Štěpánčina „Nová koncepce výuky latiny“, projekt, do nějž zapojila ještě další tři kolegy a který vzbudil velmi kladnou odezvu na mezinárodních konferencích Euroclassica (Udine 2000) a Eurosophie (Limoges 2002), projekt, za nímž stálo Štěpánčino vidění antického odkazu, souznící s pohledem Jana Patočky: „Kéž bychom dokázali svým studentům předávat antiku právě jako starost o duši.“

Každému z nás bylo osudem naloženo nějaké břímě. Štěpánce v podobě dlouhodobé choroby, jejímž vlivem mnoho zajímavých přístupů a myšlenek zůstalo nezhmotněno – podobně jako zůstala v rovině platonické Štěpánčina láska k Francii. Přesto věřím, že ona sama zůstane v paměti kolegů z klasifikologické obce a zvláště učitelů latiny, pro něž obětavě a s velkorysostí, noblesou a šarmem sobě vlastním připravovala a spolu s nimiž pak i vychutnávala výpady za poznáním ducha historických lokalit v Itálii, kterou tolik milovala, a že i v mysli jejích studentů zůstane otisk ideálů, v něž věřila.

Dana Svobodová (Praha)

LITTERARVM VIS

Omnium gentium seminaria de litterarum virtutibus penitus intellegendis
(Segedini et Budapestini, in Hungaria, inde a die XXIV mensis Iulii usque ad Kalendas Augustas a. MMVIII)¹

*Litterae inditos nobis a natura honestatis igniculos excitant; luxuriantes quasique fruticantes cupiditates stringunt ac coercent, easque rationis finibus regunt; abducunt a vitiis, duces et magistrae sunt ad virtutem; prosperis rebus ornamento sunt, solacio adversis; neque illis exsultare atque efferri suos, neque his frangi ac deprimi sinunt; eam denique tranquillitatem animi efficiunt, quam multi finem bonorum esse dixerunt.*²

His verbis adumbratum est argumentum et subiecta materia tractanda seminariorum, quae habita sunt mense Iulio exeunte Segedini et Budapestini vel, si mavis, Aquinci, in urbibus Hungariae inclitis, quo factum est, ut quodam modo continuaretur opus Neapoli iam anno MMVII inter conventum c. n. *HVMANITAS*³ inceptum: nam praeter propria quaedam et peculiaria⁴ utriusque hominum Latinitatem Graecitatemque colentium congressus id ambobus effici debuit, quod multi, saepenumero vel doctissimi quoque homines, non solum mente fingere nequeunt, quoniam plerumque ne imaginari quidem talia volunt, verum etiam in ludibrio habere videntur. Nempe de conatibus loquor usurpandae linguae Latinae ad bonae notae acroases instruendas, ad orationes graves parandas, ad alicuius ponderis seminaria celebranda, quibus monstretur sermonem Latinum maxime aptum esse omnium gentium conventibus, qui litteris, philosophiae, glottologiae, rerum gestarum historiae, studiis scilicet humanitatis et non tantum iis, ut Neapoli experiri licuit,³ destinati re

¹ <http://www.litterarumvis.eu>, situs variis linguis hodiernis (Bohemice quoque) exaratus est.

² M. A. Mureti oratio XXIII *De utilitate, iucunditate ac praestantia litterarum*, habita Romae a. d. XV Kal. Nov. a. MDLXXIII.

³ Omnia indicia omnesque nuntios ad hunc conventum spectantes inveniri licet in retis omnium gentium situ, cui inscribitur: <http://www.conventushumanitas.eu>.

Conventus *HVMANITAS* nuncupatus describitur etiam e. g. his commentariis: MAREK, B., 2008, *Další aktivity spojené s živou latinou na ÚŘLS FF UK*, in: POKORNÁ, B. (ed.), *Netradiční přístupy k výuce klasických jazyků*, Olomouc, Univerzita Palackého, pp. 33-34; HONČ, P., 2007, *HVMANITAS. Convegno Internazionale sull'attualità dell'umanesimo*, in: SBFFBU N 12, Brno, Masarykova univerzita, pp. 156-157;

vera bene ornari possunt neque linguis nostris temporibus ubique gentium sparsis ullo pacto carent. Sunt enim, Deo gratias, qui de *provincia* sua tam bene Latine disserere valent, ut – si aliquantulum exaggerare fas est – lingua vernacula utentes tam bonas orationes habere forsitan non valeant. Haud multi certe sunt, sed eo magis laetandum tales homines exstare eosdemque ab apparitoribus huiusmodi conventuum allici adhuc solere.

Inter apparitores seminariorum Hungaricorum numerantur imprimis academia c. n. *Vivarium novum*⁵ Luigi Miraglia et Roberto Carfagni ducibus, *Institutum Italarum studio philosophiae dicatum*,⁶ *PHILIA*,⁷ *Universitas studio-rum Segedinensis* urbis Segedini potestatibus ac magistratibus opitulatis et alii, qui pro virili portione sive pecunia sive aliis rationibus opem tulerunt. Quid ergo Segedini et Aquinci actum est? Circiter centum quinquaginta participes ex septemdecim civitatibus oriundi in Pannoniam confluxere, ut sessionibus quadraginta prope moderatorum interessent, partim litterarum Latinarum studiosi, partim professores academici erant. Nam praeviae sessiones, quas variarum totius orbis terrae academiarum alumni⁸ iam biduo ante ceteros (id est a. d. XI Kal. Aug. sive die XXII mensis Iulii) celebrare inchoaverunt, addictae sunt eo consilio participibus parum ad Latine loquendum assuetis, ut a peritioribus usu sermonis Latini extemporalis possent initiari.

Cunctos autem moderatores, professores claritate nominis insigni plerumque praeditos, operae pretium hoc loco consequi fortasse non est.⁹ Quis tamen neget nobis omnibus maximo honori fuisse, hunc conventum instruentibus, illam ipsam praesentiam luminum ac principum Latinitatis, inter quos Michael von Albrecht, Kurt Smolak, Dirk Sacré, Bohumila Mouchová, Cleto Pavanetto, Fidel Rädle et multi alii sine ulla dubitatione numerantur?

Tum Neapoli tum Segedini eiusmodi conventus, meo quidem animo, apparati sunt, qui litteras Latinas Graecasque cum cultu civili civitatum partis

PISINI, M., 2007, *Neapolitanus conventus*, in situ Civitatis Vaticanae: http://www.vatican.va/roman_curia/institutions_connected/latinitas/documents/rc_latinitas_20071210_neapolitanus-conventus_lt.html.

⁴ Altero acroases oratorum coram auditoribus exhibitae sunt, altero vero participes ipsi exhortati legere deliberare disputare.

⁵ <http://www.vivariumnovum.it>.

⁶ <http://www.iisf.it>.

⁷ *PHratraria Iuvenum Latinitatem Investigantium Alentiumque*: <http://philia.xf.cz/> www.

⁸ Index sessionum praeviarum una cum *nomenclatore* electronico moderatorum initio ordinis rerum in seminariis agendarum invenitur: <http://www.litterarumvis.eu/programma%20convegno%202008.pdf>.

⁹ Indicem moderatorum hoc loco in rete omnium gentium invenias: http://www.litterarumvis.eu/Latino_Moderatori.html.

mundi ad occidentem vergentis nostra etiam aetate vinculo indissolubili ac indelebili coniungi ostenderent, qui Latinitatem per se ipsam complecterentur, qui totam hereditatem antiquitatis medio aevo, temporibus renascentiae litterarum et fortasse etiam saeculis recentioribus ditatam docerent diligenter cernendam esse ac procurandam, qui denique declararent, ut iam dudum scripsi, reapse nobis praesto est sermo, cuius ope patrimonium thesauri antiqui, sine auxilio cuiuslibet linguae hodiernae, recta via praebeatur fruendum. Quam ob rem et seminararia et sessiones hoc iure habebantur, ne earum argumenta in rebus tantum levioribus et minoris momenti, quod ad vim atque virtutes litterarum sententiarum placitorum cultus nostri civilis attinet, consisterent nec haerent. Si quis autem aliquot pacata temporis puncta inter sessionem suam sive difficultatibus quibusdam grammaticis enodandis sive rebus gestis alicuius viri clarissimi interpretandis sive versibus carminum recte declamandis dicavit, tunc vero uno ore cum personis Plautinis dico: Quippini? Nam omnibus ex partibus, undique, in universis formis necesse est Latinitas indagetur: sit sane ita, inquam.

Sed redeamus adhuc in Pannoniam: praeter professores scholas luculente moderatos complures quoque concertus musicis, excursiones, urbis lustrationes, dapes opimae, equitum spectaculum et iter fluviale in Danuvio susceptum animos participum ita delectavere, ut recte dicat, qui totum congressum apte et concinne digestum declaraverit.

M. Tullius Cicero ad quendam familiarum litteras misit hisce verbis ornatas: *Harum litterarum vis quanta fuerit propediem iudicabo tibi, ut confido, gratias agam*.¹⁰ Egomet quoque velim ad Aloisium Miraglia, Robertum Carfaneum simul ac ceteros amicos et sodales, quibus seminararia Hungarica curae fuerunt, epistulam brevem mittere vocibus tamen paululum mutatis: *Litterarum vis quanta fuisset iudicavi vobisque, merito sane, gratias ago*.

Bořivoj Marek (Praha)

¹⁰ Cic. *fam.* 13,6,5: Q. Valerio Q. f. Orcae pro cos.

Early European Languages in the Eyes of Modern Linguistics (Brno, 28. 9. – 1. 10. 2008)

Na přelomu září a října přivítaly historické sály Mendelova muzea a Augustiniánského opatství sv. Tomáše na Starém Brně účastníky mezinárodní lingvistické konference, orientované na soudobé zkoumání starých indoevropských jazyků za pomoci moderních lingvistických metod. Organizátorem tohoto setkání byl výzkumný záměr *Středisko pro interdisciplinární výzkum starých jazyků a starších fází jazyků moderních* (MSM 0021622435) při Ústavu klasických studií Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Je nutno předeslat, že uvedený výzkumný projekt si klade za cíl vůbec poprvé v historii Filozofické fakulty Masarykovy univerzity (a české vědy) propojit v nejširší možné míře filologický výzkum jazykově-literárních kořenů současné euroamerické civilizace. Vychází z předpokladu, že každá větší kultura má svůj neživý jazyk, nebo dokonce několik jazyků, těsně spjatých s jejími historickými východisky i s jejím historickým – ať už civilizačním, společenským nebo náboženským – pozadím. V současném pojetí kultury, zahrnujícím stále větší množství původně izolovaných subkultur, usiluje o hledání společného východiska, specificky přítomného v jazykové realitě, a o vytvoření podmínek pro hlouběji propojený výzkum jednotlivých filologických oborů.

Z těchto premis vycházelo také programové spektrum lingvistické konference, které zahrnovalo jak příspěvky reflektující jazykové prostředí řečtiny a latiny, tak historické fáze germánských, románských a slovanských jazyků včetně češtiny. Konference se zúčastnilo 51 referentů, z toho více než polovinu tvořili zahraniční hosté. Jednacími jazyky konference byly angličtina, němčina, italština a francouzština. Konference byla zahájena děkanem Filozofické fakulty prof. Josefem Krobem a vedoucí výzkumného záměru doc. Dašou Bartoňkovou v Mendelově refektáři, který se stal místem se symbolickou duchovní inspirací pro čtyřdenní konferenční setkávání. Úvodní plenární sekce, již předsedal prof. Paolo Poccetti (Řím), zahrnovala příspěvky reprezentující různé indoevropské jazyky, různé lingvistické přístupy a oblasti lingvistiky, s nimiž se účastníci měli v průběhu konference setkat. Vedle slavistických (Björn Hansen, Řezno) a obecně indoevropéistických příspěvků (Junichi Toyota, Lund) zaujaly v této sekci čestnou pozici také referáty věnované helénistické koiné (Vít Bubeník, Newfoundland), problematice syntaktických strukturálních změn v indoevropských jazycích staré Itálie (Heiner Eichner, Vídeň) či srovnávací řecko-latinské syntaxi (Antonín Bartoněk, Brno).

V dalších dnech se program realizoval ve dvou paralelních sekcích, zaměřených na jednotlivé jazyky. Řecké a latinské lingvistice byly věnovány celkem tři speciální sekce, pozdější vývojové fáze latiny navíc reflektovala zvláštní sekce romanistická. Grécisté představili témata zahrnující jednak nestarší vývojové fáze řečtiny včetně její dialektální diversifikace (Robert A. Sucharski, Varšava; Wojciech Sowa, Krakov), jednak nahlédli na problematiku syntaxe a textové struktury klasické, resp. poklasické řečtiny např. za pomoci pragmatického přístupu (Albert Rijksbaron, Amsterdam; Emilio Crespo, Madrid) nebo tzv. slovinské syntaktické školy (Jerneja Kavčič, Ljubljana). „Latinská“ sekce obsahovala navíc referáty zaměřené na fonologickou (Ranjan Sen, Oxford; Guylaine Brun-Trigaud a Tobias Scheer, Nice) a morfolgickou analýzu (Paolo Poccetti, Řím; Davide Bertocci, Padova), přičemž v pozadí nezůstal ani rozbor latinské větné intonace (Jürgen Schweitzer, Mnichov) či pragmatika latinské komunikace v římské komedii (Barbora Krylová, Praha). Protože kompletní výčet témat i přednášejících by byl velmi dlouhý, pokud bychom vzali v úvahu také příspěvky romanistické, slavistické a germanistické, doporučujeme navštívit webové stránky výzkumného záměru www.phil.muni.cz/wsvj/home/conference, kde je k dispozici konferenční program včetně abstraktů.

Ačkoliv by náhodný návštěvník konference mohl získat dojem, že jazyky zde byly „zkříženy“ právě tak jako Mendelův hrách při jeho pokusech v zahradě Opatství, byla tato akce na české poměry podnikem velkorysým a ojedinělým, a to jak vzhledem k šíři svého odborného záběru, tak vzhledem k množství zahraničních i domácích účastníků, z nichž se mnozí těší celosvětovému uznání. Konference poskytla příležitost k diskusi na nejvyšší mezinárodní úrovni a současně umožnila českým lingvistům představit na domácí půdě výsledky jejich práce před mezinárodní vědeckou obcí. Stala se tak přínosem také pro české badatelské prostředí, neboť přispěla k ocenění výsledků a odbornosti české badatelské komunity. Zájem mezinárodní filologické obce o danou problematiku pak podal svědectví o vysoké aktuálnosti zvoleného tématu, totiž ukázat, že je třeba na staré jazyky pohlížet i očima moderní lingvistiky.

Kateřina Loudová (Brno)

Patristická konference 2008

Ve dnech 7.-8. listopadu 2008 se konala na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci za podpory CMTF UP a Centra pro práci s patristickými, středověkými a renesančními texty Patristická konference, jíž se zúčastnili zájemci z řad akademických pracovníků, doktorandů a studentů z různých fakult a oborů z České republiky.

Úvodní slovo patřilo děkance CMTF dr. Gabriele I. Vlkové a promluvil rovněž rektor UP prof. Lubomír Dvořák a olomoucký arcibiskup Jan Graubner. Po zahájení se konala přednáška doc. Václava Ventury *Patrologie dnes*, shrnující stav bádání v oboru patrologie a patristiky. Dále následovala v průběhu obou dní řada více než dvaceti příspěvků týkajících se (nejen) řecké a latinské patristické literatury.

Mezi badateli, kteří přednesli své příspěvky představující téma práce, jíž se právě zabývají, byli např. Jan Dus, Jiří Pavlík, Iva Adámková, David Vopřada, Juraj Pigula, Walerian Bugel, Jana Plátová, Jana Nováková a další. Příspěvky se týkaly díla např. Ignáce Antiochijského, Klémenta Alexandrijského, Dionýsia Areopagíty, Ambrože a ne jeden příspěvek byl věnován dílu Aurelia Augustina. Protože zde není prostor pro referování o všech příspěvcích, které na konferenci zazněly, uveďme pro ilustraci alespoň nástin témat některých z nich.

O jednom z nejvíce filozoficky zaměřených apologetů z konce 2. stol. po Kr. pojednala ve své přednášce *Athénagorás a střední platónismus* Monika Recinová. Athénagorás ve své obhajobě a výkladu křesťanství upouští od biblických citací a jeho argumentace má strukturu výkladu středoplatónské filozofie. Svůj výklad křesťanství člení na tři části, v nichž odpovídá na obvinění křesťanů z ateismu, kanibalismu (jako dezinterpretace eucharistie) a incestu (jako blasfémie křesťanského políbení pokoje v liturgii Mše svaté). Autor ve svém díle hovoří mj. o odlišnosti Boha od látky, vykládá tajemství Boží Trojice a nechybí ani pojednání o angelologii a etice. I přes filozofické pojetí argumentace zůstává jeho výklad křesťanský.

Zajímavým příspěvkem byla i přednáška Matyáše Havrdy *Afairetická metoda poznání v Klémentových Strómatech*, v níž autor rozvíjí, jak název napovídá, Klémentovu afairetickou metodu a ilustruje ji dochovanými paralelami z řecké filozofie (Platón, Plútarchos, Alkinoos). Afairetická metoda poznání, kterou interpretuje Kléméns *Písmo*, nachází svůj vrchol v poznání, čím Bůh není.

Tato metoda je však známa hlavně díky dílu Dionýsia Areopagíty, autora z 5.-6. stol., jehož způsob teologické výpovědi představil ve své přednášce Václav Němec. Dionýsios, jehož metoda teologické výpovědi zapovídá cokoli vyslovit o Bohu, připouští, že výjimkou této negace je řeč *Písma*. V této souvislosti představuje Václav Němec Dionýsiovo pojednání o hymnech opěvujících tearchii a popisuje cesty afairetické i katafatické teologie. Ve spise o božských jménech zapojuje Dionýsios do křesťanského výkladu Boží Trojice myšlenky pozdního novoplatónismu a autor příspěvku představuje jména vypovídající jak o celém božství, tak o jednotlivých osobách Boží Trojice.

Pavel Milko představil na základě dochovaných zlomků díla *Apologie chalkedonského sněmu* autora jménem Jan Caesarejský (zvaný Gramatik), o němž nemáme mnoho zpráv. Jan Caesarejský přispěl k řešení christologických sporů týkajících se definice některých významných pojmů (*fysis*, *hypostasis*, *úsia*), kterými se zabývali před chalkedonským koncilem již teologové prvních ekumenických koncilů.

Významným bodem konference bylo také založení Patristické společnosti České republiky (www.centrum-texty.upol.cz/patristickaspolecnost/), jejímž cílem je umožnit zájemcům v rámci ČR výměnu poznatků z oboru. Předsedkyní Patristické společnosti se stala prof. Lenka Karfíková, která je zároveň národní korespondentkou mezinárodní patristické společnosti *AIEP/IAPS* (*Association Internationale d'Études Patristiques/International Association of Patristic Studies*), jejímiž členy se také mohou stát zájemci z řad odborných badatelů a doktorandů.

Konferenci uzavřela prof. Lenka Karfíková přednáškou *Ideje a slova*, týkající se Augustinova raného díla *Quaestio de ideis*, a prof. František Kunetka přednáškou *Lucernarium v liturgii křesťanského starověku*.

Na závěr konference byli účastníci informováni o připravovaném sborníku příspěvků, který vyjde v průběhu roku 2009 a bude obsahovat příspěvky přednesené na konferenci, a rovněž o konání další konference věnované dílu Dionýsia Areopagíty, která proběhne v říjnu 2009 v Praze a bude mít mezinárodní charakter. Pořadatelé jsou Patristická společnost ČR a Centrum pro práci s patristickými, středověkými a renesančními texty při CMTF UP.

Magdalena Bláhová (Praha)

XVI. letní škola klasických studií I. letná škola klasických študií (29. června – 3. července 2008)

Tématem letošního ročníku Letní školy klasických studií byla *Latina v církevním a světském školství*. Letos poprvé se setkání přesunulo za hranice, do slovenské Trnavy, a břímě hlavního organizátora vedle FIÚ AV ČR a Asociace učitelů klasických jazyků na sebe vzala i Katedra klasických jazyků Filozofické fakulty Trnavské univerzity.

Oproti předcházejícím ročníkům trvala letošní škola pět dnů a také tradiční rozčlenění programu na dopolední čtení a odpolední přednášky bylo pozměněno. Čtení originálních textů byl dán prostor i v odpoledních blocích.

Přednáška i četba první den byla věnována Trnavské univerzitě, především jejímu vzniku a významným osobnostem, které s ní byly spjaty – Peterovi Pázmaňovi, Matejovi Belovi, Jánovi Kazimu. Druhý den jsme se podrobněji seznámili s církevním školstvím. Největší prostor byl věnován jezuitům – četli jsme úryvky z jezuitských školských her (M. Jacková: *Antické motivy ve školských jezuitských hrách*), v přednáškách jsme nahlédli do gramatických příruček a slovníků (N. Sipekiová: *Gramatiky „latinskosti“ v jezuitskom školstve*), seznámili jsme se s jezuitským studijním řádem a charakteristickými rysy výuky na jezuitských gymnáziích. Ale věnovali jsme se také školám piaristů a dominikánů. V dalších dnech jsme se při četbě přenesli nejen do 12. století (J. Nechutová: *Hugo od Svatého Viktora*; A. Sarkissian: *Ludus Danielis*), ale také do doby nedávné (M. Koronthályová: *Vysoké církevní školství*). A ti nejvytrvalejší, které neudolala odpolední úmorná vedra, na jedné z posledních přednášek poznali, s jakými nástrahami se museli žáci potýkat ve starém Řecku, když se učili číst a psát (A. Radová: *O antických školních papyrech*).

Součástí programu byla i návštěva bývalého jezuitského kostela, katedrály sv. Jána Krstitele, impozantní barokní stavby s nádhernou vnitřní výzdobou, provázená zasvěceným komentářem Zuzany Dzurňákové, která navázala na přednášky tematicky zaměřené na dějiny města Trnavy a jeho univerzity.

K nezapomenutelným zážitkům jistě patřil společenský večer v prostorách spoluorganizátora Letní školy klasických studií, Západoslovenského múzea v Trnavě, spojený s noční prohlídkou expozice. Večer začal dramatickým vystoupením skupiny historického šermu a končil společným zpěvem národních písní.

Posledním bodem programu, pro mnohé účastníky letní školy už vlastně prvním zastavením na cestě k domovu, pak byla exkurze do Knihovny Evanje-

lického lycea v Bratislavě (odborná přednáška doc. Ivony Kollárovej) a návštěva skvostného, nově zrekonstruovaného Apponyho paláce, jenž je součástí Múzea města Bratislavy.

Letošní letní škola se zcela určitě zařadila mezi ty, na které budou jejich účastníci dlouho rádi vzpomínat, za což si zaslouží velký dík celý tým hostitelů z Trnavské univerzity, jmenovitě pak milá a neúnavná organizátorka Erika Juríková.

Letní škola klasických studií dokazuje, že latina spojuje nejen pomyslně skrze staletí, ale také velmi reálně přes hranice států.

Dáša Krpcová (Brno) – Dagmar Lanková (Tišnov u Brna)

Muzeum M. Jana Husa v Konstanz

Většině čtenářů časopisu *Auriga* je patrně známo, že v bádanském městě Konstanz, tak důležitém pro české i evropské dějiny, je v provozu Muzeum M. Jana Husa, a mnozí z nich toto Muzeum snad i osobně navštívili. Méně jsou však i v historicky poučené veřejnosti známy okolnosti, za kterých vzniklo, a podmínky jeho dnešního fungování.

Na rozdíl od Muzea J. A. Komenského v holandském Naardenu je Muzeum J. Husa v péči nestátní instituce *Společnost Husova muzea v Praze*, která rovněž vlastní takzvaný *Hus-Haus* – dům v kostnické Hussenstraße 64, který byl už od 16. století obyvateli města Konstanz i českými poutníky do města považován za místo, kde Jan Hus strávil oněch několik dní po svém příchodu na Kostnický koncil, které mu byly dopřány ještě prožít na svobodě před dnem svého zatčení 28. 11. 1414. Na průčelí domu samotného byly umístěny již v 16. století artefakty odrážející tuto tradici, v době protireformace ovšem výsměšného a odsuzujícího charakteru. Až na počátku 20. století byla z domu snata barokní tabulka se čtyřverším, jež s uspokojením tvrdilo, že v tomto domě byl zatčen český kacíř Hus těsně před tím, než se mu podařilo uniknout z moci trestající církve. Střediskem pozitivní kostnické tradice Jana Husa byl nejprve památník na údajném místě jeho upálení, takzvaný Hussenstein – Husův kámen v konstanzské čtvrti *Paradies*, umístěný zde roku 1868 a i v současnosti hojně navštěvovaný. Na průčelí „Husova domu“ přesto byla roku 1878 osazena pamětní deska věnovaná německými krajanskými spolky, jež je na místě dodnes.

Až do roku 1922 byl Hus-Haus v soukromém vlastnictví místní kostnické rodiny. V tomto roce byl zakoupen konsorciem českých bank a předán jim do vlastnictví již zmíněné Společnosti Husova muzea v Praze, jež si, jak její název napovídá, zpočátku kladla za cíl zříditi husovské muzeum v Praze a kromě toho podporovat tradici Jana Husa pořádáním přednáškových akcí a vydáváním husovské odborné a populárně-naučné literatury. Společnost působí nepřetržitě dodnes a jejími členy jsou především příslušníci české historické obce a členové vedení Československé husitské církve. Jejím hlavním úkolem však historickým vývojem zůstala péče o Husův dům v Kostnici.

Je zajímavé uvést, že Společnost zachovala svou existenci jako sdružení soukromých osob ve všech tragických historických zvratech 20. století a nikdy nedošlo ani ve válečném Německu, ani v poválečném Československu k pokusu ji zrušit nebo jí kostnický Husův dům či jeho správu odebrat.

V období 1970-1989 bylo ovšem její vedení v rukou dosazených státních úředníků, i ti však alespoň před německými institucemi zastupovali Společnost důstojně a respektovali právní rámec její existence zděděný z dob minulých. Od roku 1989 je Společnost opět plně svébytnou a samosprávnou organizací.

Samotný Hus-Haus byl již od počátku 20. století značně zchátralý a ani v meziválečném období se nepodařilo na tomto stavu mnoho změnit. Většina jeho prostor zůstávala pronajata kostnickým soukromníkům, kteří je komerčně využívali. Až v roce 1936 se podařilo v domě zpřístupnit veřejnosti alespoň jednu pamětní místnost, tzv. „Husovu světničku“, tu však národně-socialistická správa města Konstanz na počátku války nařídila uzavřít, protože byla prohlášena za památník nesmiřitelného českého nacionalisty, jenž se svou životní aktivitou provinil proti českým Němcům. (Stojí snad za zmínku, že v dokumentu rozhodujícím o uzavření památníku v Husově domě se výslovně nařizuje, aby proti „Husovu kameni“ nebyla podniknuta žádná opatření – zde tehdejší držitelé moci v Německu a Konstanz zjevně brali ohled na nezanedbatelný vliv německého protestantského prostředí.)

Díky těsné blízkosti švýcarské hranice druhá světová válka ušetřila Konstanz jako jedno z mála německých měst od zpusťování a válku přežil bez akutních škod i Husův dům. Jeho chatrný stav se však nezlepšoval, ačkoliv od roku 1965 v něm bylo ve změněné atmosféře počátku šedesátých let otevřeno ve třech místnostech improvizované Muzeum Jana Husa. Naděje spojované s tímto vývojem však netrvaly dlouho a až v roce 1980, kdy stav domu již hrozil skandálem, se tehdejší československá vláda rozhodla k rozsáhlé rekonstrukci Husova domu a ke zřízení nové expozice Husova muzea ve všech pěti místnostech prvního podlaží domu. Tato velkorysá investice umožnila, aby Husův dům opustili dosavadní komerční nájemci (jejich místo částečně v přízemí zaujala soukromá umělecká galerie), a zachránila celou budovu od dalšího chátrání. Je nutno přiznat, že její výsledky zaručují relativně bezproblémovou existenci Husova domu a činnost Husova muzea v něm dodnes.

Koncepce tehdy vybudované expozice Husova muzea byla na svou dobu umělecky značně zdařilá a je u návštěvníků muzea i dnes velmi pozitivně přijímána, byť její pojetí již působí vůči současným trendům výstavnictví nepříliš moderně. Vyvažuje to však její výtvarná nápaditost a také bohatý věcný obsah, který ve svém celku neutrpěl politickými požadavky doby vzniku v takové míře, jak bylo možné očekávat. To je nepochybně zásluhou tehdy k návrhu přizvaných českých historiků. Až v posledních dnech před vernisáží expozice v roce 1980 byly spěšně provedeny na některých místech expozice násilné ideologicky motivované zásahy, které však bylo možno po roce 1989 relativně snadno odstranit a celkovou koncepci expozice v podstatě zachovat do dnešních dnů.

Je samozřejmé, že tento stav není možno prodlužovat na neomezenou dobu. S blížícím se jubileem Kostnického koncilu, na jehož oslavy se město Konstanz intenzivně připravuje, bude nutno v Husově muzeu v Konstanzi instalovat zcela novou expozici. Získání prostředků pro ni, příprava její koncepce a její realizace bude úkolem Společnosti Husova muzea v nejbližších letech. Husovo muzeum hostí přibližně dvanáct tisíc návštěvníků ročně, kteří přicházejí ze všech zemí světa. Čtvrtina z nich jsou čeští turisté. Nezbyvá než si přát, aby u nich plánovaná nová expozice dosáhla stejného úspěchu jako dosud expozice současná.

Jan Kalivoda (Praha)

Diplomové práce z klasické filologie, klasické archeologie, starověkých dějin, latinské medievistiky, novořečtiny, filozofie a religionistiky obhájené na českých a slovenských univerzitách v roce 2007/2008

I.

FF UK v Praze – Ústav řeckých a latinských studií
(připravil Jan SOUČEK)

Magisterské diplomové práce

Autor: Magdalena BLÁHOVÁ Obor: řečtina
Název: *Dionýsios Thráx a jeho »Techné grammatiké«: úvod, překlad, komentář*
Vedoucí práce: PhDr. Dagmar Muchnová, CSc. Počet stran: 59

Úvodní část obsahuje stručné pojednání o díle *Techné grammatiké*, za jejíhož autora je tradičně označován Dionýsios Thráx: diplomandka se zde zabývá strukturou díla, otázkou autorství a datace a rovněž zasazením díla do širšího historického kontextu. Hlavní část práce přináší překlad *Techné grammatiké* doprovázený komentářem k jednotlivým kapitolám. Na závěr je zařazen jako příloha originální řecký text pro možnost konfrontace.

Autor: Jan KOPECKÝ Obor: latina
Název: *Knížecí zrcadlo Jana ze Salisbury*
Vedoucí práce: Mgr. Martin Bažil, Ph.D. Počet stran: 115

Práce prezentuje původní český překlad významné části díla *Policraticus* Jana ze Salisbury. Studie předcházející vlastnímu překladu mapuje na základě dostupné literatury Janův život a ukazuje *Policraticus*, a částečně i ostatní dílo, v jeho kontextu. V dodatku jsou přeloženy další k tématu relevantní úryvky z Janova díla.

Autor: Martina VANÍKOVÁ Obor: latina
Název: *Saturnský verš*
Vedoucí práce: Mgr. Lucie Pultrová, Ph.D. Počet stran: 108

V první části práce jsou systematicky shrnuty výsledky dosavadního bádání o saturnském verši a kriticky posouzeny dosavadní teorie jeho metrické struk-

ture (časoměrné, akcentové, isosylabické, synkretické atd.). Další oddíl se věnuje problému překladu časoměrného hexametru do češtiny. Zabývá se přitom českým časoměrným, přízvučným i smíšeným, resp. sylabickým hexametrem. Klíčovou část práce pak tvoří metrický rozbor dochovaných literárních saturnských veršů. Navrhované řešení vychází z předpokladu, že se Livius Andronicus při překládání *Odysseie* do latiny pokusil ctít rytmické schéma, a z faktu, že pro latinu, jazyk s dynamickým přízvukem, je přirozená přízvučná, nikoli časoměrná prozodie. Literární saturnské verše tedy mohou představovat přízvučnou nápodobu řeckého časoměrného hexametru.

Autor: Jarmila VAŘEKOVÁ Obor: řečtina
Název: *Slovesný vid ve starořečtině (se zaměřením na problematiku futura)*
Vedoucí práce: PhDr. Dagmar Muchnová, CSc. Počet stran: 66

Práce vymezuje kategorii slovesného vidu nejprve z obecnělingvistického hlediska a srovnává různé způsoby realizace vidu v neslovanských a slovanských jazycích. Následný popis vidu ve starořečtině zahrnuje kritickou analýzu nejvýznamnějších lingvistických koncepcí realizace této kategorie a jejich funkcí ve starořeckém slovesném systému. Zvláštní pozornost a vlastní excerptce je věnována sporné otázce vidového významu kmene futura.

II.

FF UK v Praze – Ústav pro klasickou archeologii (připravil Jiří MUSIL)

Magisterské diplomové práce

Autorka: Martina JIROUŠKOVÁ Obor: klasická archeologie
Název: *Námořní obchod v severním Černomoří v byzantské době*
Vedoucí práce: prof. PhDr. Jan Bouzek, DrSc. Počet stran: 118, 50 obrázků

Práce je rozdělena do tří kapitol. První se věnuje dějinám severního Černomoří v letech 330-1453 a vývoji námořního obchodu v regionu. Druhá kapitola „Lodě a vraky“ se zabývá nejen vývojem a stavbou lodí ve středověku, ale také lodními vraky, které byly zkoumány ve východním Středomoří a v Marmarském moři. Součástí této kapitoly je krátký text o dějinách a metodách podmořské archeologie. Třetí kapitola pojednává o keramice nalezené v oblasti severního Černomoří. K hlavnímu textu jsou připojeny dva dodatky, z nichž první je věnován projektu „Black Sea Shipwreck Research Project“, ve druhém jsou popsány fragmenty raněkřesťanské keramiky nalezené ve vraku v Černém moři, které jsou dnes uloženy ve sbírce Ústavu pro klasickou archeologii UK.

Autor: Libor GRMELA Obor: klasická archeologie
Název: *Výrobní areály starší doby římské v Čechách. Studie na základě zpracování předstihového výzkumu z Roztok u Prahy, Pod Hájem*
Vedoucí práce: PhDr. Natalie Venclová, DrSc. Počet stran: 98, 104 obrázků

Autor si za námět práce zvolil zpracování archeologického materiálu získaného na sídlišti z počátku starší doby římské na severním okraji Prahy. Výzkum dvou desítek objektů zde proběhl již v letech 1981-1983 a jeho výsledkem je soubor výrobních okrsků – především pecí, které pravděpodobně sloužily ke zpracování železné rudy. Druhá kapitola práce je věnována analýze nalezeného keramického materiálu. Jejich interpretace je ve třetí kapitole rozšířena o přehled výrobních okrsků a technologií produkce železa a keramiky doby římské v Čechách.

III.

FF UK v Praze – Ústav filosofie a religionistiky (připravil Jiří RŮŽIČKA)

Bakalářské diplomové práce

Autor: Vojtěch SVOBODA Obor: filosofie
Název: *Kleanthův »Hymnus na Dia« v kontextu řeckého archaického myšlení*
Vedoucí práce: doc. Zdeněk Kratochvíl, Dr. Počet stran: 48

Práce v obecné části stopuje archaické motivy ve stoické, a především Kleanthově kosmologii, zvláště v jeho pojetí *tonu*, věnuje se poměru Kleantha a stoiků k presokratikům jako takovým, zejména k Hérakleitovi. Zkoumá zachování textu Hérakleitova spisu a vlivy různých verzí chápání Hérakleita na stoickou recepci. Další část práce je věnována místu *Hymnu na Dia* v hymnické tradici a zejména vlivu Aischylovu. Závěrečná pasáž podává snad úplný výčet paralel mezi dochovanými zlomky Hérakleitova spisu a Kleanthovým *Hymnem*.

Autor: Michal STRÁNECKÝ Obor: filosofie
Název: *Jednota Platónova dialogu »Faidros«*
Vedoucí práce: MUDr. Štěpán Špinka, Dr. Počet stran: 85

Platónův dialog *Faidros* se skládá ze tří řečí o lásce (230e-257b) a diskuse o rétorice (257b-279c). Zdá se, že se tyto dvě poloviny k sobě nehodí, ačkoli Sókratés v tomtéž dialogu prohlašuje, že každá řeč má být jednotná jako živá bytost. Předkládaná práce se pokouší tento problém řešit hledáním vzájemné provázanosti především mezi těmito tématy: duše a její vedení, kosmos, réto-

rika, krása, láska a filosofie. Na toto zkoumání navazuje úvaha o tom, nakolik Platón obhajuje v dialogu *Faidros* svou vlastní psanou tvorbu. Výsledky této úvahy slouží k podpoření názoru autora bakalářské práce, že Platón vkládá do tohoto dialogu předěl záměrně, aby podnítl čtenáře k filosofické interpretaci.

Magisterské diplomové práce

Autor: Petr JÍRA

Obor: filosofie

Název: *Matematizace v dialogu »Epinomis«*

Vedoucí práce: doc. Zdeněk Kratochvíl, Dr.

Počet stran: 53

Důležitost čísla je hlavním tématem dialogu *Epinomis*, a proto se jej práce pokouší interpretovat prizmatem této myšlenky. Číslo je pro anonymního autora *Epinomidy* klíčem ke všem lidským i kosmickým kvalitám – blahodárně působí na lidstvo, neboť umožňuje rozvoj všech řemesel, věd, umění, politiky a zejména je základem náboženství. Toto nové matematické náboženství srovnává práce s tradičním řeckým náboženstvím a dále se pokouší porovnat pojetí *Epinomidy* s Platónovým přístupem k matematice. Zbožnění matematiky, ke kterému dochází v *Epinomidě*, není zřejmě u Platóna možné. Další část práce dokládá, že pouze astronomie, nejdůležitější část souboru matematických věd, ukazuje skutečný význam všech nauk o čísle, tj. kosmický význam čísla. Pravidelný pohyb planet učí člověka všemu potřebnému, a proto by člověk měl hvězdné nebe uctívat i studovat.

Autor: Ondřej KRÁSA

Obor: filosofie

Název: *Sladká nevědomost, Sextus Empiricus o lidském štěstí*

Vedoucí práce: doc. Filip Karfík, Ph.D.

Počet stran: 35

Práce se věnuje vypracování a rozvinutí etické interpretace skepticizmu, přičemž vychází z některých klíčových pasáží spisů Sexta Empirika. V úvodu je podroben kritice převládající interpretační přístup k Sextovým spisům a následně je rozvíjen alternativní výklad, jehož jádrem jsou úvahy Sexta Empirika o příčinách štěstí a neštěstí. Základem těchto úvah i předkládané interpretace je přesvědčení o škodlivosti rozumu pro šťastný život, neboť jeho užívání vede k neustálému usilování o něco a vyhýbání se něčemu, a udržuje proto člověka v neklidu a neštěstí. Vzdání se soudu, *epoché*, je lékem na tento neklid. Podle předkládané „etické“ interpretace zpochybňuje skepticizmus centrální roli rozumu při naplňování cíle lidského života, a útočí tak na dvě základní maximy řecké etiky: „Poznej sebe sama!“ a „Poznej svět!“ Kritická část práce se pokouší představit některá úskalí skeptického ideálu a zpochybnit jak skeptické přesvědčení, podle kterého je stav bez užívání rozumu šťastný, tak i přesvědčení, že štěstí je jedinou perspektivou, skrze niž máme pohlížet na cíl lidského života.

Autor: Tomáš PEŠEK

Obor: filosofie

Název: *Filozofia ikon sv. Jána z Damašku*

Vedoucí práce: prof. Lenka Karfíková, Th.D.

Počet stran: 66

Práce představuje nauku o ikonách Jana z Damašku, který patří k nejdůležitějším obráncům obrazů, a to na pozadí vyvíjejícího se vztahu prvních křesťanů k ikonám. Jan se ve svém spise *Tři řeči proti těm, kteří zavrhnou svaté obrazy* zabývá argumentací obrazoboreckých myslitelů, a to zejména ve dvou oblastech: první se týká problému úcty, druhá se vztahuje k otázce, jak a zda vůbec je božská přirozenost Ježíše Krista zobrazitelná. Práce se snaží ukázat, jak při tom Jan využívá dědictví různých filosofických škol.

Autor: Pavel RYNEŠ

Obor: religionistika

Název: *Christologie »Prvního zjevení Jakubova« v kontextu pramenů gnóze*

Vedoucí práce: doc. Zdeněk Kratochvíl, Dr.

Počet stran: 45

Práce se zabývá třetím spisem pátého kodexu knihovny z Nag Hammadí. Vychází z překladu tohoto spisu z koptštiny do češtiny. Následuje podrobný rozbor christologie *Prvního zjevení Jakubova*. Pozornost je soustředována na hlavní christologická témata spisu, kterými jsou Kristovo bytí před sestupem na zem, jeho pobyt na zemi, smrt a spásná úloha. Dále se práce snaží zasadit traktát do širších souvislostí gnóze. Hlavní těžiště je kladeno na valentinský proud, protože s ním bývá toto zjevení nejčastěji spojováno. Nejvíce prostoru je ponecháno valentinské protologii a popisům Kristovy smrti ve spisech z Nag Hammadí. Zásadní rozdíly v podání jednotlivých traktátů vedly ke zkoumání polemického prostředí u valentiniánů. Na závěr bylo ukázáno, že kromě hereziologů máme k dispozici doklad tohoto polemického prostředí v gnózi také přímo z nitra tohoto hnutí. Tímto dokladem je *První zjevení Jakubovo*.

Autor: Lucie VALENTINOVÁ

Obor: religionistika

Název: *Hranice „Já“ v attické tragédii*

Vedoucí práce: Mgr. Radek Chlup, Ph.D.

Počet stran: 47

Práce se zabývá tematizací kategorie *Já* v attických tragických dramatech. Vyrovnává se s přístupy tří velkých interpretů řeckého pojetí *Já*: Snella, Adkinse a Gilla. Navrhuje způsob, jak upravit a rozšířit Gillovu interpretační metodu a pokouší se o praktickou aplikaci těchto návrhů. Jako konstitutivní rysy řeckého tragického *Já* jsou rozeznány psychologická aktivita jednajícího a propustnost hranic *Já*. S ohledem na tyto aspekty se provádí interpretace postav Agamemnona, Klytaimnéstry a Faidry. Druhá část práce sleduje artikulaci konceptu *Já* v rámci tragických agónů s ohledem na jejich rituální

Autor: Jana POKORNÁ Obor: latinský jazyk a literatura
 Název: *Literární rozbor děje a postav 1. a 2. knihy spisu Martiana Capelly »De nuptiis Philologiae et Mercurii«*
 Vedoucí práce: Mgr. Katarina Petrovičová, Ph.D. Počet stran: 35

Cílem práce bylo podat základní literární rozbor děje a literárních postav první a druhé knihy *De nuptiis Philologiae et Mercurii* římského prozaika Martiana Capelly. V jednotlivých kapitolách je rozebrána stavba díla a jeho žánrové zařazení, role postav (žena versus muž, aktivita versus pasivita), vlastní jména bohů (theonyma), vliv na středověk a komické (satirické) momenty v ději.

Autor: Marika SOBČÁKOVÁ Obor: novořecký jazyk a literatura
 Název: *Přejatá slova v ekonomické terminologii v novořečtině*
 Vedoucí práce: Mgr. Nicole Votavová Sumelidisová Počet stran: 56

Cílem práce je zmapovat oblast ekonomické terminologie v obecné novořečtině a zjistit, zda se v této odborné terminologii objevují slova přejatá z cizích jazyků. Práce je členěna na teoretickou a praktickou část. Teoretická část pojednává obecně o jevu lexikálního přejímání a jeho druzích, typech jazykových přejímek. Dále se autorka dotýká tématu vlivu různých lexikálních systémů na lexikum novořečtiny a důvodů přejímání cizích slov do její slovní zásoby. V praktické části se zabývá analýzou shromážděného lexikálního materiálu, který se týká odborné terminologie v oblasti ekonomiky a obchodu. Následuje jeho klasifikace z hlediska slovnědruhového, podle typu lexikálních přejímek a podle původu těchto přejatých slov.

Autor: Eva STEINOVÁ Obor: latinský jazyk a literatura
 Název: *Náboženstvo vo vzťahoch Rímskej ríše a Perzskej ríše v období christologických konfliktov*
 Vedoucí práce: doc. PhDr. Jarmila Bednaříková, CSc. Počet stran: 49

Práce sa zaoberá problematikou náboženstva v zahranično-politických vzťahoch medzi Rímskou a Novoperzskou ríšou v 4. až 6. storočí: vznikom a priebehom christologických sporov v Rímskej ríši, vzťahom medzi perzskými kráľmi a kňazmi mazdaistického kultu a šírením kresťanstva v Perzskej ríši. Úvodom sú uvedené dôležité historické fakty o vývoji Rímskej a Perzskej ríše v tomto období, obzvlášť o vývoji náboženstva, a o dejinách okrajových území (Arménia, Arábia, kaukazské kráľovstvá), nad ktorými sa v danej dobe pokúšali Rimania aj Peržania získať nadvládu. V analytickej časti je na základe latinsky, grécky, arménsky, sýrsky a perzsky písaných prameňov rozobrané, do akej miery náboženstvo ovplyvňovalo politiku rímskych cisárov a perzských veľkokráľov voči druhej veľmoci a voči nárazníkovým oblastiam.

Autor: Šárka SVOBODOVÁ Obor: novořecký jazyk a literatura
 Název: *Válka v poezii a malířství Nikose Engonopula*
 Vedoucí práce: Mgr. Nicole Votavová Sumelidisová Počet stran: 35

Tématem práce je recepcce a zpracování motivu války v malířské a literární tvorbě řeckého surrealistického autora Nikose Engonopula. Cílem práce bylo za pomoci konkrétních příkladů poukázat na specifickou podobu řeckého surrealismu, který se v souvislosti s válečnými událostmi projevoval v nacionalistické rovině.

Autor: Dana ŠIMKOVÁ Obor: klasická filologie
 Název: *Kosmogonie u Lucretia a Ovidia*
 Vedoucí práce: Mgr. Katarina Petrovičová, Ph.D. Počet stran: 50

V práci jsou srovnávány dva pohledy na problematiku stvoření světa – vědeckofilosofický, zastoupený eposem *De rerum natura* od Lucretia, a mytologický, ztělesněný Ovidiovou skladbou *Metamorphoses*. Oba texty autorka rozdělila do srovnatelných dějově ucelených úseků a vzájemně je porovnávala z hlediska obsahového i jazykového. Při srovnání si všímala zejména žánrově podmíněných odlišností. Vlastní jádro práce doplnila dvěma appendixy: *Reakce na dílo Lucretia a Ovidia* a *Popis stvoření světa u Vergilia a Claudiana*.

Autor: Lenka VÉGHOVÁ Obor: latinský jazyk a literatura
 Název: *Obsahové propozice po „accedit“*
 Vedoucí práce: PhDr. Daniela Urbanová, Ph.D. Počet stran: 66

Práca sa zaoberá problémom distribúcie spojok *ut* a *quod* v obsahových propozíciách po predikáte *accedit* u autorov, ktorých život a tvorbu je možné zaradiť do klasického obdobia rímskej literatúry, a taktiež výskytom a prípadným vplyvom syntaktických, pragmatických a sémantických faktorov na distribúciu spojky *ut* a *quod*. V jednotlivých kapitolách sa venuje uvedeným faktorom a výsledky porovnáva s dostupnou sekundárnou literatúrou. Potvrdil sa len čiastočný vplyv sémantických faktorov. Na základe dielčích záverov je najpravdepodobnejšie to, že medzi spojkami *ut* a *quod* v obsahových propozíciách po predikáte *accedit* ide o *variatio* préventive umožnenej existenciou dvoch spôsobov, ktoré sú viac menej synonymné, alebo sú prinajmenšom časťo navzájom zameniteľné.

Magisterské diplomové práce

Autor: Eva CZEKÓOVÁ Obor: novořecký jazyk a literatura
 Název: *Solomosove sny a vízie*
 Vedoucí práce: prof. PhDr. Růžena Dostálová, CSc. Počet stran: 89

Náplní práce je rozbor motivů snů a vizí v díle řeckého básníka 19. století Dionysia Solomose. Motivy jsou zkoumány v souvislosti s procesy probíhajícími v evropské literatuře a filozofii v období romantismu. Zvláštní pozornost autorka věnuje vědám a dobovým duchovním proudům: psychologii, parapsychologii, mesmerismu, alchymii a mysticismu. Pro analýzu motivů vybírá nejfrekventovanější prvky snů a vizí, které podrobuje interpretaci. Cílem rozboru je zároveň najít zdroje Solomosovy inspirace a prokázat opodstatněnost výzkumu této oblasti Solomosovy tvorby.

Autor: Michaela CHALACHANOVÁ Obor: novořecký jazyk a literatura
Název: *Ta ideologika adioxoda stin piisi tu Manoli Anagnostaki – piisi tis ittias?*
(*Ideologická bezvýchodnost v poezii Manolise Anagnostakise – „poezie prohry“?*)

Vedoucí práce: Chrysoula Manou, Ph.D. Počet stran: 107

Práce se zabývá poezií řeckého básníka a kritika 20. století, Manolise Anagnostakise. Tématem práce je ideologická bezvýchodnost, kterou nacházíme v poezii tohoto autora a která byla následně příčinou jeho básnického mlčení. Autorka se snaží objasnit také pojem „poezie porážky“, jež je často spojován s poválečnou poezií v Řecku, a tedy i s poezií tohoto autora, a ukázat, zda je možné jeho tvorbu zařadit do této kategorie. Jednotlivé kapitoly se zabývají životem a dílem autora, jeho básnickými vzory, tzv. „první poválečnou generací“, a podrobným rozбором autorova díla, který je doprovázen ukázkami jeho básní. Poslední kapitola je věnována pojetí bezvýchodnosti v této poezii. Součástí práce je také výběr některých autorových básní a jejich překlad do slovenštiny.

Autor: Nina JAŠKOVÁ Obor: latinský jazyk a literatura
Název: *Ironie u Petronia*

Vedoucí práce: doc. PhDr. Daša Bartoňková, CSc. Počet stran: 106

Práce se věnuje spisu *Satyricon*, jenž je připisován Petroniovi, postavě známé z Tacitových *Letopisů*. Po krátkém seznámení s postavou autora je představena problematika zařazení díla do literárního žánru a stručně vylíčen obsah spisu. Hlavním cílem práce je však odhalit Petroniovy ironické či sarkastické narážky, poodkrýt jeho poloironický a jízlivý úsměv nad zkaženou společností a lidskou hloupostí a poukázat na některé parodované části, které často souvisejí s autorovou ironií, a zejména pak s jeho kritickým pohledem na soudobé literární normy. V jednotlivých kapitolách je téma ironie u Petronia rozebíráno a vysvětlováno na konkrétních latinských pasážích. Kromě prozaického textu je věnována pozornost některým básnickým vložkám a dvěma delším básním v textu (*Bellum civile* a *Dobytí Tróje*).

V.
FF UP v Olomouci – Katedra klasické filologie
(připravila Ivana KOUCKÁ)

Bakalářské diplomové práce

Autor: Eva HAMPLOVÁ

Obor: latinská filologie

Název: *Římské lázně v Británii*

Vedoucí práce: PhDr. Ivana Koucká

Počet stran: 101

Primárním cílem práce bylo na příkladech čtyř konkrétních lázeňských komplexů, které E. Hamplová osobně navštívila, poukázat na obecné i specifické rysy římských lázní v Británii (čtvrtá, nejdůležitější a nejobsáhlejší část práce – dva lázeňské komplexy ve Vindolandě, lázně v Isca Silurum a lázně v Aquae Sulis). Předpokladem pro dosažení tohoto cíle se pak stalo studium fenoménu lázní a lázeňství v antické společnosti, zejména v dějinách starověkého Říma (první tři kapitoly). V těchto pasážích je věnováno nejvíce pozornosti architektuře lázní, méně už další výzdobě a vlastnímu provozu.

Autor: Tereza KONAROVSKÁ

Obor: latinská filologie

Název: *Proměny chápání posmrtného života ve starých civilizacích se zvláštním přihlédnutím k pojetí Dantova a Vergiliova pekla*

Vedoucí práce: PhDr. Jan Janoušek

Počet stran: 61

Autorka se v práci zabývá posmrtnými představami antických národů s vyústěním do křesťanského pojetí pekla a zásvětí, tak jak je prezentováno v díle Danta Alighieriho. Postupně probírá eschatologické koncepty egyptské, sumerské, keltské, řecké, římské a křesťanské. Těžištěm práce je srovnání představ Vergiliových a Dantových, kde se práce neomezuje pouze na pouhý konfrontační popis motivů, ale pokouší se též vystihnout symbolické a alegorické poselství obou textů.

Autor: Veronika KVAPILOVÁ

Obor: latinská filologie

Název: *Kult boha Poseidóna v antickém Řecku*

Vedoucí práce: PhDr. Ivana Koucká

Počet stran: 66

Autorka se vzhledem k rozsahu látky i množství informací o Poseidónovi rozhodla omezit své bádání především na vznik, šíření a význam Poseidónova kultu. Velkou pozornost věnovala vývoji jeho funkcí, etymologii Poseidónova jména a objasnění jeho četných epitet a také proměnám postavení tohoto boha v panteonu ostatních řeckých bohů. Tyto kapitoly práce pak doplnila velmi podrobným popisem významných Poseidónových kultovních míst a jejich architektury, důležitých slavností, nejznámějších sochařských a malířských vyobrazení. V závěru se zabývala ikonografií Poseidóna na mincích.

Ústrednou témou práce je analýza italických lexikálnych jednotiek nachádzajúcich sa v diele rímskeho gramatika Sexta Pompeia Festa. Autorka z neho vybrala 11 hesiel, ktoré skúma z jazykovedného a filologického hľadiska. K Festovmu dokladu sa pripájajú aj iné literárne doklady a ich preklady. Dôraz sa kladie zvlášť na etymológiu príslušného slova a jej aspekty. V závere každého hesla sa nachádza konštatovanie, či sa Festus vo svojom názore mylil, alebo či jeho údaj potvrdzuje aj moderná jazykoveda.

Autor: Andrea NÁMEROVÁ Odbor: klasické jazyky

Názov: *Antickí autori o Skýtoch*

Vedúci práce: Mgr. Wojciech Sowa, Ph.D. Počet strán: 150

Práca sa zaoberá literárnym obrazom skýtskych kmeňov v antickej literatúre. Sumarizuje všetky grécke pramene, v ktorých je zmienka o Skýtoch, počnúc Herodotom a končiac autormi helenistického obdobia, zahŕňajúc známych aj málo známych autorov. K uvedeným prameňom sa pripája preklad. Súčasťou práce je bohatá obrazová príloha.

Autor: Mgr. Daniela ROŠKOVÁ Odbor: klasické jazyky

Názov: *Aspekty manželstva v Rímskej ríši*

Vedúci práce: doc. PhDr. Pavol Valachovič, CSc. Počet strán: 69

Práca sa venuje otázkam manželstva v Rímskej ríši v období republiky a cisárstva. Na základe literárnych a epigrafických prameňov (konkrétne latinských epitafov) podáva obraz rozličných foriem rímskeho manželstva (*iustum matrimonium, contubernaliū, confarreatio, coemptio, usus, matrimonum cum manu, sine manu* atď.). Práca sa orientuje na teórie jednotlivých antických autorov na manželstvo a rodinu, postavenie ženy v rodine, vzťahy medzi jednotlivými členmi rodiny. Predkladá a analyzuje jednotlivé pramene, predstavuje túto inštitúciu najprv z teoretického a právneho hľadiska a potom prostredníctvom zmienok antických autorov poukazuje na rozdiely v teórii a praxi.

IX.

FH TU v Trnave – Katedra klasických jazykov

(pripravila Erika JURÍKOVÁ)

Magisterské diplomové práce

Autor: Lenka FIŠEROVÁ Odbor: klasické jazyky

Názov: *Friderici secundi imperatoris »De arte venandi cum avibus« (Prepis vybraných častí z manuskriptu, ich preklad a výklad)*

Vedúci práce: Mgr. Erika Juríková, Ph.D. Počet strán: 66

Dielo *De arte venandi cum avibus* (XIII. stor.) sa považuje za prvú učebnicu sokoliarstva v Európe; jeho autorom je cisár Fridrich II. Autorka sa zamerala na preklad a výklad tematicky vybraných častí diela, ktoré opatrla bohatým poznámkovým aparátom. Hlavnú časť práce tvorí prepis a preklad Fridrichovho diela z manuskriptu uloženého vo Vatikánskej knižnici. V poznámkovom aparáte osvetľuje čitateľovi najmä výrazy zo sokoliarskej terminológie. Nakoniec stručne charakterizuje jazyk a štýl diela. Práca približuje sokoliarske umenie súčasnému čitateľovi z pohľadu stredovekého znalca problematiky.

Autor: Adriana HÁJKOVÁ (rod. ŠIMONÍKOVÁ) Odbor: klasické jazyky

Názov: *Štylistická analýza Senecovho diela »De clementia«*

Vedúci práce: prof. PhDr. Daniel Škoviera, Ph.D. Počet strán: 69

Autorka sa vo svojej práci venuje štylistickej analýze Senecovho diela *De clementia*. Prvá časť práce nám poskytuje komplexný pohľad na dané dielo i na samotného autora. Jadro práce tvorí štylistická analýza vybraných prvkov. Autorka sa zamerala na rečnícke otázky, zvolacie vety, adjektíva končiace na *-bilis*, superlatív adjektív a adverbíí, antitézy a prirovnania. Vety uvádza v pôvodnom latinskom znení a pripája k nim svoj preklad. V závere konštatuje, že Senecova latinčina je čistá a zrozumiteľná a podáva stručné zhrnutie použitia sledovaných štylistických javov.

Autor: Marta HLAVANDOVÁ Odbor: klasické jazyky

Názov: *Postava Alexandra Veľkého a jeho výboje v diele Q. Curtia Rufa »Historiae Alexandri Magni« a v Arrianovom diele »Anabasis« (Udalosti od Alexandrovej mladosti až po sprisahanie Filota)*

Vedúci práce: Mgr. Jozef Kordoš Počet strán: 94

Alexander Veľký vzbudzoval veľký záujem už u svojich súčasníkov. Autorka sa rozhodla preskúmať jeho osobu a výboje na základe dvoch antických prameňov: gréckeho, ktorého autorom je Arrianos, a latinského z pera Q. Curtia Rufa. Jadro práce tvorí charakteristika daného obdobia Alexandrovho života podložená textom z oboch prameňov. Text je obohatený mimoriadne bohatým poznámkovým aparátom, v ktorom autorka upozorňuje okrem iného na rozdiely v rozprávaní u iných antických autorov. Dochádza k záverom, že diela sa navzájom dopĺňajú, ale zároveň si i na mnohých miestach odporujú. Obe však pomáhajú utvoriť si celistvejší obraz o Alexandrovi Veľkom.

Autor: Oľga NAVRÁTILOVÁ Odbor: klasické jazyky

Názov: *Postavenie žien v diele Publia Cornelia Tacita*

Vedúci práce: Mgr. Nicol Sipekiová Počet strán: 74

Autorka si za cíl svého bádání stanovila postavení žen v antickom Ríme, ktoré charakterizuje na základe diel P. Cornelia Tacita, a to predovšetkým historického spisu *Annales*. Jadro práce tvorí charakteristika manželstva a materstva v antickom Ríme, v ďalších kapitolách sa zaoberá konkrétnymi ženskými postavami, ktoré zohrali viac či menej významnú úlohu v rímskych dejinách, ako napríklad Livia Drusilla, Agrippina staršia, Valeria Messalina, Agrippina mladšia. Autorka ženy navzájom porovnáva a pokúša sa zhodnotiť ich rolu v dobových historických udalostiach.

ANTONÍN BARTONĚK, *Písmo a jazyk mykénské řečtiny (1400-1200 př. Kr.)*. Brno: Masarykova univerzita 2007 [Spisy Masarykovy univerzity v Brně; číslo 368], 424 s., 51 il.

Kniha brněnského profesora Antonína Bartoňka je zajímavá už tím, že její autor a překladatel jsou jedna a táž osoba a že se na českém trhu s knihami věnovanými tematice starověku objevuje překladová publikace, která nemá *a priori* charakter popularizačního díla. Originální německá verze totiž vyšla v heidelberské *Indogermanische Bibliothek*,¹ která od počátku 20. století patří k nejprestižnějším edicím indoevropéistiky.

Kniha se věnuje popisu mykénštiny, řeckého dialektu doloženého podle nejrozšířenějšího – v podstatě i Bartoňkova (s. 59-60) – názoru v textech ze 14.-13. století př. Kr., dále problematice těchto textů a zhodnocení místa mykénštiny v dějinách řečtiny.

Publikace je rozdělena do deseti kapitol, z nichž první je *Historické pozadí* (s. 13-18). Překvapuje, že mykénština zde není definována a předmět knihy je vymezen jako mykénologie, tedy příliš široce, neboť ta zahrnuje i nelingvistickou, např. historickou a religionistickou problematiku. Autor zřejmě předpokládal, že po knize sáhnou čtenáři se základními fakty o mykénštině již obeznámení. Je nutno dát mu v tom za pravdu, protože studium mykénštiny bez znalostí klasické řečtiny a grécistiky obecně je jenom těžko představitelné. Nástin historie Řecka v 3.-2. tisíciletí př. Kr. a tamní jazykové situace je velice stručný, ale postačuje. Litovat lze jenom, že autor v knize tu i jinde neodkázal české čtenáře na svou práci *Zlaté Mykény* (Praha 1983), která příslušnou historickou problematiku podrobně mapuje.

V druhé kapitole (s. 19-40) jsou představeny nealfabetické písemné systémy egejské oblasti a Kypru a jejich textové korpusy. Lineární písmo B, ve kterém jsou zachyceny mykénské záznamy, se tak zasazuje do širšího vývojového horizontu, nelze se však ubránit dojmu, že krácení německého originálu této kapitoly, zvláště při srovnání korpusů lineárního písma A a B, bylo z tohoto hlediska chybou. Do jisté míry by ji napravil třeba odkaz na další českou Bartoňkovou knihu,² kde je problematika písem vyložena podrobněji. V pasážích o kypersko-mínojském písmu postrádáme také ucelenou informaci o stavu luštění písma a jím zachyceného jazyka či jazyků.

Po výkladu o historii luštění lineárního písma B (s. 43-54) následuje čtvrtá kapitola (s. 55-66), poměrně stručně informující o místech, v nichž byly texty

¹ A. BARTONĚK, *Handbuch des mykenischen Griechisch*, Heidelberg 2003. Cf. recenzi D. Muchnové, in: *Auriga* 46, 2004, s. 73-77.

² Srov. A. BARTONĚK, *Prehistorie a protohistorie řeckých dialektů*, Brno 1987, s. 41 nn.